

18 Ιουνίου, 2021

Αξιότιμοι Κύριοι και Κυρίες,

Θέμα: Τοποθέτηση Συνδέσμου Στήριξης Ατόμων με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με/χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ) Κύπρου, Παγκύπριας Οργάνωσης Γονέων και Φίλων Παιδιών με Εγκεφαλικές Παραλύσεις «Αγκαλιά Ελπίδας» Παγκύπριου Συνδέσμου Συνδρόμου Ντάουν και Σύνδεσμου συγγενών και φίλων ατόμων με αυτισμό «ΜΑΖΙ», αναφορικά με το Προσχέδιο Νομοθεσίας και Κανονισμών της Ενιαίας Εκπαίδευσης

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρίες στις καταληκτικές παρατηρήσεις της το 2017, μεταξύ άλλων κάλεσε την Κυπριακή Δημοκρατία να διασφαλίσει ένα **σαφές νομοθετικό πλαίσιο** για την **ενιαία εκπαίδευση** και την παρακολούθηση της με σκοπό **την πλήρη αντικατάσταση της διαχωριστικής από την ενιαία εκπαίδευση**. Επίσης, την κάλεσε να διασφαλίσει ένα επαρκώς χρηματοδοτούμενο, σαφές και στοχευμένο σχέδιο δράσης για την πρόσβαση σε εύλογες προσαρμογές, επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών καθώς και την διασφάλιση σταδιακά ότι όλα τα άτομα με αναπηρίες να είναι σε θέση να ασκήσουν το δικαίωμα τους στην Ενιαία Εκπαίδευση.

Δυστυχώς όμως, με το προσχέδιο της νομοθεσίας που έχουμε στα χέρια μας είναι ξεκάθαρο ότι ο νομοθέτης, στο προοίμιο, περιέλαβε όλα όσα έπρεπε να βάλει για να πιστέψουμε ότι πάμε προς την σωστή κατεύθυνση, ενώ στο περιεχόμενο είναι φανερό ότι νομιμοποιούνται απλά οι παραβιάσεις της υφιστάμενης νομοθεσίας του Περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμου του 1999 (συμπεριλαμβανομένων των σημερινών πρακτικών διαχωρισμού που ακολουθεί το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας - ΥΠΠΑΝ).

Για τους λόγους που αναφέρονται πιο κάτω, θεωρούμε ότι απέχουμε κατά πολύ από την ενιαία εκπαίδευση όπως ορίζεται στο διεθνές νομικό πλαίσιο, δηλαδή ως δικαίωμα, ως αρχή και ως φιλοσοφία που θα πρέπει να διέπει το σύστημα εκπαίδευσης από την «ενιαία εκπαίδευση» όπως ορίζεται στο προτεινόμενο νομοσχέδιο. Ως εκ τούτου, δεν θεωρούμε ότι με μικροδιορθώσεις ή ακόμα και ουσιαστικές αλλαγές σε συγκεκριμένα άρθρα, το νομοσχέδιο μπορεί να εξυπηρετήσει το σκοπό της ενιαίας εκπαίδευσης. Αντιθέτως, χρειάζεται η ανασύνταξη του στη βάση της ορθής φιλοσοφίας και σύγχρονης νομικής προσέγγισης που καθορίζεται στο εν λόγω πλαίσιο. Συνεπώς δεν προβαίνουμε σε σχολιασμό κάθε άρθρου ξεχωριστά αλλά σε καταγραφή βασικών λόγων διαφωνίας μας.

Καταρχήν, το εν λόγω νομοσχέδιο ορίζει και εφαρμόζει ένα σύστημα που παραβιάζει την ενιαία εκπαίδευση, αφού εδραιώνει τον διαχωρισμό βάσει των «αναγκών στήριξης» ενός παιδιού και επομένως προβλέπει και «νομιμοποιεί» το διαχωρισμό με πρόφαση τις εν λόγω ανάγκες στήριξης. Δηλαδή, συνδέει το δικαίωμα στην «ενιαία» εκπαίδευση από το επίπεδο στήριξης στο οποίο κρίνεται, βάσει αξιολόγησης, ότι έχει ανάγκη κάθε παιδί. Ο προβλεπόμενος από το νομοσχέδιο διαχωρισμός συνιστά οπισθοδρόμηση ακόμα και συγκριτικά με το Νόμο που ισχύει σήμερα (περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο 113(I)/1999) αφού στο άρθρο 3(1) και 4(1) αυτού, επιτρέπεται ο διαχωρισμός μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κανόνας που απαιτεί εξειδικευμένη αιτιολογία λήψης απόφασης σε αυτή τη βάση.

Βάσει του νομοσχεδίου, παιδιά με αναπηρίες θα αναγκάζονται, ανάλογα με τις «ανάγκες στήριξης» που θα διαπιστωθούν σε σχέση με κάθε παιδί, να φοιτούν εκτός των γενικών τάξεων-

- Σε «τάξεις εξειδικευμένης στήριξης» (ειδικές μονάδες)
- Σε «Κέντρα Στήριξης για την Ενιαία Εκπαίδευση» (ειδικά σχολεία),

Το ότι το νομοσχέδιο αναφέρει ότι τα Κέντρα Στήριξης για την Ενιαία Εκπαίδευση «αποτελούν μέρος του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος», δεν σημαίνει την άρση του αποκλεισμού τους από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο που χρήζει αναφοράς είναι ότι το βάρος της ευθύνης για την επιτυχία στην γενική και εντατική υποστήριξη, φαίνεται να μετατίθεται στο δυναμικό της κάθε σχολικής μονάδας, και κυρίως, στους χειρισμούς του υπεύθυνου εκπαιδευτικού του τμήματος, με τη βοήθεια της ενδοσχολικής συντονιστικής ομάδας, χωρίς ωστόσο να προνοείται εξαρχής στο ωρολόγιο πρόγραμμα κάθε σχολικής μονάδας διαθέσιμος χρόνος για όλα αυτά που προβλέπονται στο νομοσχέδιο. Αναμφίβολα, το προτεινόμενο πρόγραμμα είναι αδύνατο να εφαρμοστεί με τις υφιστάμενες συνθήκες λειτουργίας των σχολείων και με το ήδη βεβαρημένο σύστημα καθηκόντων και υποχρεώσεων των εκπαιδευτικών.

Ως εκ τούτου, η ανάθεση ενός τέτοιου ρόλου στους εκπαιδευτικούς, εκτός από το γεγονός ότι υπερβαίνει τα όρια των καθηκόντων που προνοούν τα σχέδια υπηρεσίας τους, είναι αναμφισβήτητα καταδικασμένη σε αποτυχία, και αποτελεί μια πτυχή που είναι αδύνατο να ρυθμιστεί αποκλειστικά μέσα από έναν Νόμο που αφορά μόνο την εκπαίδευση.

Επιπρόσθετα, το προτεινόμενο νομοσχέδιο αναφέρεται σε μικρά τμήματα και σε μεθόδους συνδιδασκαλίας χωρίς όμως να ορίζεται επακριβώς τι θεωρείται ως μικρό τμήμα και τι θεωρείται ως συνδιδασκαλία. Η μέχρι σήμερα εμπειρία μας με τις υφιστάμενες συνθήκες, αποδεικνύει ότι καθίσταται εξαιρετικά δύσκολο να λαμβάνονται αποφάσεις για μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα και δημιουργία επιπρόσθετων τμημάτων. Αντίστοιχα, η εισήγηση για συνδιδασκαλία πρέπει να συνοδεύεται με αναλυτικές περιγραφές ως προς τον ορισμό και τον τρόπο εφαρμογής της. Είναι επιτακτική ανάγκη, να καθορίζεται σε τι ποσοστό του διδακτικού χρόνου θα παραχωρείται συνδιδασκαλία και σε ποιες βαθμίδες της εκπαίδευσης, κατά πόσο θα υλοποιείται από δεύτερο προσωντόχο διορισμένο εκπαιδευτικό ή με ποιο εναλλακτικό καθεστώς εργοδότησης και με ποια προσόντα θα προσλαμβάνονται οι βοηθοί εκπαιδευτικοί.

Ταυτόχρονα, η δικαιωματική προσέγγιση και η ενιαία εκπαίδευση επιβάλλει την παροχή υψηλού επιπέδου ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως είδους ή βαθμού αναπηρίας. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται ισότιμα σε όλα τα παιδιά *με* εξατομικευμένη στήριξη, *με* εύλογες προσαρμογές, *με* διαφοροποίηση διδασκαλίας, *με* συνδιδασκαλία, *με* προσβάσιμες μεθόδους, προσβάσιμη επικοινωνία, προσβάσιμο εξοπλισμό, κτίρια και τεχνολογία, προσβάσιμες εκδρομές, εκδηλώσεις και δραστηριότητες, *με* μέτρα καθολικού σχεδιασμού. Τα περισσότερα από αυτά, παρόλο που αναφέρονται στο εν λόγω προσχέδιο δεν διασφαλίζονται αφού δεν υποχρεούται κάποιος να τα εφαρμόσει. Όλα τα πιο πάνω, αποτελούν μια υποχρεωτική ρήτρα και δεν μπορεί να γίνονται προαιρετικά.

Όσον αφορά τους συνοδούς, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι πρέπει να είναι καταρτισμένοι ανάλογα με τις ανάγκες των παιδιών. Θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι θα απαιτούνται προσόντα πρόσληψης και ότι θα έχει τον πρώτο λόγο ο γονιός στην επιλογή του συνοδού του παιδιού του. Το προτεινόμενο Έγγραφο δυστυχώς δεν ρυθμίζει το πολυσυζητημένο θέμα των συνοδών, το οποίο απασχολεί σε τεράστιο βαθμό τις σχολικές μονάδες, τους γονείς και τις αρμόδιες Επιτροπές, και το οποίο όμως δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα ρυθμιστεί αυτόματα με την εναλλακτική μερική εφαρμογή της συνδιδασκαλίας. Αντίθετα, αναγράφεται σε αυτό ότι οι αναγκαίες προσλήψεις σχολικών συνοδών θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Σχολικών Εφορειών Νόμου. Αποφάσεις όπως την εφαρμογή της ενιαίας εκπαίδευσης, αναμφίβολα, προϋποθέτουν και ανάλογες ριζοσπαστικές ρυθμίσεις σε συναφείς νόμους και Κανονισμούς που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων κάθε βαθμίδας, αλλά και τα σχέδια υπηρεσίας εκπαιδευτικών και συνοδών. Είναι, επομένως, αντιληπτό ότι, τέτοια σύνθετα ζητήματα είναι αδύνατο να ρυθμιστούν μόνο με την ψήφιση του περί Ενιαίας Εκπαίδευσης (Δομές Υποστήριξης) Νόμου, χωρίς τις ανάλογες ρυθμίσεις και τροποποιήσεις στις πρόνοιες συναφών Νόμων, οι οποίες πρέπει να προωθηθούν παράλληλα για ψήφιση.

Επίσης, περιορίζεται το δικαίωμα συμμετοχής του γονέα και του αποδίδει ευθύνες σε ένα νόμο που εξ' ορισμού δεν αφορά τις ευθύνες των γονέων αλλά του ΥΠΠΑΝ. Ενώ στον υφιστάμενο νόμο (Ν.113(Ι)/1999 και συναφείς Κανονισμούς Κ.Δ.Π. 186/2001), ο γονέας έχει δικαίωμα να προβαίνει σε παραστάσεις γραπτές και προφορικές και να παρίσταται σε κάθε αξιολόγηση παιδιών για σκοπούς παροχής σε αυτά «ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης», βάσει του προτεινόμενου νομοσχεδίου οι γονείς δεν έχουν πλέον δικαίωμα να παρίστανται σε κάθε αξιολόγηση ή στις αξιολογήσεις γενικότερα των νέων σωμάτων που προβαίνουν σε αξιολογήσεις (Ομάδα Αξιολόγησης και Στήριξης, Δευτεροβάθμιο Σώμα Εξέτασης Ενστάσεων). Μπορούν μόνο να ενημερώνονται σε μειωμένο, συγκριτικά με σήμερα, βαθμό, να παρέχουν στοιχεία και να προβαίνουν σε παραστάσεις και εισηγήσεις αναφορικά με την αξιολόγηση και το πρόγραμμα εκπαίδευσης του παιδιού τους. Και αυτό ενώ **υποχρεούνται** από την άλλη να παρέχουν οποιαδήποτε πληροφορία μπορεί να βοηθήσει το έργο της αξιολόγησης και να συνεργάζονται σε όλα τα θέματα που αφορούν την εκπαίδευση και την παροχή στήριξης οποιασδήποτε βαθμίδας στο παιδί τους. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι σε ολόκληρο το έγγραφο, μόνο οι γονείς υποχρεούνται να τηρούν τις πρόνοιες τόσο της Νομοθεσίας όσο και των Κανονισμών αλλά και να τεκμηριώνουν με στοιχεία και σαφήνεια τις ενστάσεις τους. Μέχρι έγκριση χρειάζονται να λάβουν για να προσθέσουν κάποιο έγγραφο στην ένσταση τους μετά την υποβολή της! Αντίθετα για όλα τα άλλα εμπλεκόμενα μέρη είναι προαιρετική η τήρηση της Νομοθεσίας και των Κανονισμών της αφού σχεδόν παντού στο κείμενο **δύναται να ή μπορεί να** πράξουν όσα αναγράφονται σε αυτό.

Ακόμη, το υπό αναφορά νομοσχέδιο βασίζεται σε ένα περίπλοκο μηχανισμό αξιολογήσεων, με αποτέλεσμα να μην παρέχονται εγγυήσεις για την αποτελεσματική, ευέλικτη και έγκαιρη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση με τα αναγκαία μέτρα περιλαμβανομένων των εύλογων προσαρμογών. Το πού και το πώς θα φοιτήσει ένα παιδί με «επιπρόσθετες ανάγκες στήριξης» μπορεί να εξαρτάται από τις αποφάσεις και τις ενέργειες/συνεργασία της «συντονιστικής ενδοσχολικής μονάδας» (η οποία αποτελείται στην πλειοψηφία της από άτομα που βρίσκονται εκτός του σχολείου), της «Ομάδας αξιολόγησης και Στήριξης», της «Κεντρικής Ομάδας Συντονισμού» και του «Δευτεροβάθμιου Σώματος Εξέτασης» καθώς και τη γραφειοκρατική διαδικασία που μπορεί να προκύπτει κάθε φορά.

Σε σχέση με το δευτεροβάθμιο σώμα αξιολόγησης ενστάσεων, θα πρέπει να διευκρινιστεί το νομικό καθεστώς που διασφαλίζει την ανεξαρτησία του, η προέλευση των διαθέσιμων πόρων για τη λειτουργία του και τα απαιτούμενα προσόντα για τη συμμετοχή των μελών του. Επιπρόσθετα, σύμφωνα το περιεχόμενο της προτεινόμενης Νομοθεσίας αποκλείονται τα άτομα με αναπηρίες και οι οικογένειες τους από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και δεν εμπλέκονται ενεργά και πλήρως στην Κεντρική Ομάδα Συντονισμού, του Δευτεροβάθμιου Σώματος Εξέτασης Ενστάσεων κλπ.

Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι απουσιάζουν πλήρως από τα όργανα και δεν περιλαμβάνονται στους μηχανισμούς και διαδικασίες λήψης αποφάσεων, εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρίες, περιλαμβανομένων γονέων των παιδιών με αναπηρίες όπως προβλέπεται στο άρθρο 4(3) της Σύμβασης και το σχετικό Γενικό Σχόλιο, ενώ ταυτόχρονα, τόσο στο Δευτεροβάθμιο Σώμα Εξέτασης Ενστάσεων όσο και στην Κεντρική Ομάδα Συντονισμού συμμετέχουν διάφοροι άλλοι φορείς (κρατικές υπηρεσίες και συνδικαλιστικές οργανώσεις) για τους οποίους δεν προβλέπεται η με οποιοδήποτε τρόπο εκπαίδευση τους σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προσέγγισης από την οποία διέπετε η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών.

Επιπρόσθετα, το Έγγραφο αναφέρεται σε διυπουργική συνεργασία σε πτυχές που αφορούν από κοινού την Εκπαίδευση, την Υγεία και την Κοινωνική Πρόνοια. Αυτό, αναμφίβολα, αποτελεί μια θετική προοπτική. Το ίδιο ισχύει και για την πρώιμη παρέμβαση σε ηλικίες 0-3 ετών. Επισημαίνεται όμως ότι, το τελικό προσχέδιο του προτεινόμενου νομοσχεδίου δεν προνοεί τέτοια συνεργασία. Επομένως, παραμένει ασαφές με ποιο τρόπο αναμένεται να ρυθμιστεί το όλο ζήτημα, ώστε να διασφαλιστεί η εγκαθίδρυση ενός αποτελεσματικού πρωτοκόλλου συνεργασίας μέσω της νέας νομοθεσίας.

Ενόψει των πιο πάνω, κατά την άποψη μας είναι φανερό, ότι με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, το κράτος είτε απορρίπτει, είτε, στην καλύτερη περίπτωση, δεν κατανοεί την έννοια της ενιαίας εκπαίδευσης και πως αυτή μπορεί να διασφαλιστεί για όλα τα παιδιά. Εάν όμως πρόθεσή του είναι να υιοθετήσει μια νέα νομοθεσία για την ενιαία εκπαίδευση, με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει η χώρα μας, αυτό θα πρέπει να γίνει κατά τρόπο που συνάδει με τις Συμβάσεις αυτές και την έννοια της ενιαίας εκπαίδευσης ως ορίζεται σε αυτές. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι δεν έχουν εισακουστεί οι απόψεις μας κατά την διαδικασία των συναντήσεων με τον Ευρωπαϊκό Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση όσο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίοι ετοίμασαν το εν λόγω προσχέδιο. Ως εκ τούτου διαφωνούμε ότι αποτελέσαμε μέλος αυτής της διαδικασίας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι πολλές Οργανώσεις/Σύνδεσμοι/Φορείς, έχουν αποχωρήσει

από νωρίς από την ετοιμασία του υπό αναφορά Νομοσχεδίου καθώς διαφάνηκε η απόκλιση του Νομοσχεδίου από τις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρίες και τις υποχρεώσεις του κράτους από τις Διεθνείς Συμβάσεις.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ
ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΓΚΑΛΙΑ ΕΛΠΙΔΑΣ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΛΥΣΕΙΣ

Ανακεφαλαιώνοντας, τονίζουμε ότι η όλη συμπεριφορά και προσέγγιση των παιδιών αυτών από το ΥΠΠΑΝ τα τελευταία χρόνια, έρχεται σε αντίθεση με την πρόθεση του ΥΠΠΑΝ για την ετοιμασία Νομοσχεδίου για την Ενιαία Εκπαίδευση και την εφαρμογή της στα δημόσια σχολεία της Κύπρου.

Εάν πράγματι υπάρχει πολιτική βούληση για την μετάβαση σε ένα σύστημα ενιαίας εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά, επιβάλλεται η ανασύνταξη του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τη φιλοσοφία των Συμβάσεων. Σε τέτοια περίπτωση είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε την εισαγωγή των αναγκών μεταβατικών διατάξεων, τόσο από ουσιαστικής όσο και από χρονικής άποψης, για την εύρυθμη μετάβαση από το υφιστάμενο σύστημα στην ενιαία εκπαίδευση, προς όφελος και προς το συμφέρον όλων των παιδιών και ειδικότερα των παιδιών με αναπηρία.

Προς την πιο πάνω κατεύθυνση θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική τη διενέργεια ποιοτικών και ολοκληρωμένων διαβουλεύσεων με την συμμετοχή και την εξασφάλιση των θέσεων όλων των εμπειρογνομόνων με ενασχόληση στα θέματα ενιαίας εκπαίδευσης, από τον ακαδημαϊκό, επιστημονικό και νομικό χώρο της Κύπρου. Ταυτόχρονα, καλούμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς όπως τοποθετηθούν στο προτεινόμενο Νομοσχέδιο, εκφράζοντας τις απόψεις τους δημόσια.

Με εκτίμηση,

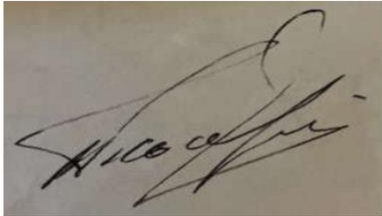
1.Πρόεδρος Συνδέσμου Στήριξης Ατόμων
με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής
με/χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ) Κύπρου
Τηλ.: 99 416496,

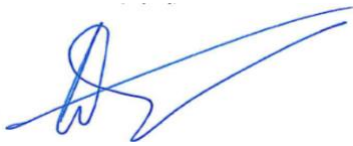
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ
ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΥΠΡΟΥ

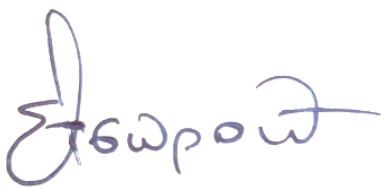
ΑΓΚΑΛΙΑ ΕΛΠΙΔΑΣ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΛΥΣΕΙΣ

2. Γιούλα Πιτσιάλη,
Πρόεδρος Αγκαλιάς Ελπίδας
Παγκύπρια Οργάνωση Γονέων και Φίλων Παιδιών
με Εγκεφαλικές και άλλες Παραλύσεις
Τηλ.: 99 618187,

3. Στυλιανός Θεοδώρου
Πρόεδρος Παγκύπριου Συνδέσμου Σύνδρομο Ντάουν
Τηλ.: 99 484059,

4. Στέλιος Ασπρόφτας
Πρόεδρος Συνδέσμου συγγενών και φίλων ατόμων με αυτισμό «Μαζί»
Τηλ. 99436892

5. Τασούλα Γεωργιάδου
Πρόεδρος Παγκύπριου Συνδέσμου για Άτομα με Αυτισμό
Τηλ.: 99 428000,

Κοιν.: - Πρόεδρο της Δημοκρατίας,

- Πρόεδρο της Βουλής,
- Πρόεδρο και Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού,
- Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
- Υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας,
- Διευθυντή Μέσης Τεχνικής, Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ΥΠΠΑΝ,
- Διευθυντή Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης ΥΠΠΑΝ,
- Γραφείο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ΥΠΠΑΝ,
- Προέδρους και μέλη των Επαρχιακών Επιτροπών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης όλων των Επαρχιών,
- Επίτροπο Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού,
- Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
- ΚΥΣΟΑ